

Kooliealiste laste hooldus ELis

infoleht

TAUSTATEAVE

Euroopa sotsiaalpoliitikas pööratakse üha enam tähelepanu lapsehoolduse küsimusele. Lapsehooldusteenuste pakkumise parandamine on peamine viis, kuidas innustada naisi tööturule tulema ning neid selles toetada ja saavutada seega Lissaboni strateegia tööhõive-eesmärgid, mille kohaselt peaks naiste tööhõive määr olema 2010. aastaks 60%. Lisaks võimaldab kvaliteetsete lapsehooldusteenuste pakkumine toetada perekondi, hõlbustada parema tasakaalu saavutamist töö- ja eraelu vahel ning eelkõige tagada laste endi heaolu, kuna üha rohkem tunnistatakse, et vaesus ja sotsiaalne tõrjutus puudutab Euroopas endiselt paljusid lapsi.

MILLEKS see uuring?

Viimastel aastatel on lapsehoolduse küsimust laialdaselt uuritud. Siiski ei ole sarnast tähelepanu pälvinud koolikohustuslikus eas (5–12-aastaste) laste hooldus väljaspool kooli. Kõnealune lapsehoolduse vorm sisaldab mis tahes tegevust väljaspool kohustuslikke koolitunde, sealhulgas elemente kehalisest hooldusest, sotsialiseerimisest, mängust ja/või õppimisest. Fond koostas põhjaliku uuringu koolivälise lapsehoolduse kohta, keskendudes eelkõige tööhõive arengusuundadele ja lapsehooldussektori heale tavale. Uuringus käsitles fond kõnealuse küsimuse kaht põhiaspekti: kvalifitseeritud lapsehooldajate tööjõu väljakujunemist toetavaid tööhõivealgatusi ning selle teenuse taskukohasust ja jätkusuutlikkust ebasoodsates piirkondades (vaesuses ja puuduses elavate leibkondade suure tihedusega piirkondades) elavate laste jaoks.

Uuritavad teenused hõlmavad laste päevahoiukeskusi, hooldusvõimalusi enne ning pärast koolitunde era-, riiklikes ja kolmanda sektori asutustes ning muid reguleeritud ja vabatahtlikke teenuseid. Peale ELi olukorda käsitleva kirjandusülevaate koostamise analüüsi uuringu esimeses etapis lapsehooldusega seotud töökohtade loomise võimalusi Austrias, Küprosel, Ungaris, Poolas, Rootsis ja Ühendkuningriigis. Teises etapis, milles käsitleti lapsehooldusteenuseid ebasoodsates piirkondades, analüüsi olukorda Belgias, Tšehhi Vabariigis, Eestis, Saksamaal, Portugalis ja veel kord Ühendkuningriigis.

MIDA uuringus tuvastati?

Tööhõive, koolitus ja teenused

- Üldiselt kasvab lapsehooldussektor terves ELis. Siiski erinevad töötingimused uuritud liikmesriikides töötavade, tööaja ja hõlmavuse poolest.
- Liikmesriikides, kus suurem osa koolivälisest hooldusest on õpetajate kanda, kaldub ka lapsehooldajate töötasu ja kuvand olema kõrgem.
- Kogu ELis on olemas eri haridus- ja kvalifikatsiooniprogramme, mõnes liikmesriigis pakuvad lapsehooldusteenust kvalifitseeritud õpetajad, teistes aga vähemkvalifitseeritud mittepädagoogiline personal.
- Lapsehooldusteenused peaksid vastama laste vajadustele ja pakkuma mitmeid innustavaid, kaasahaaravaid ning eakohaseid tegevusi. Samuti on oluline, et see vastaks perekondade vajadustele, pakkudes paindlikke tööaegu ja taskukohaseid teenuseid.

Lapsehooldus ebasoodsates piirkondades

- Ebasoodsates piirkondades on lastele kättesaadavad võimalused ja teenused sageli puudulikud või ei vasta nõuetele.
- Eduka koolivälise lapsehoolduse võtmesõnadeks ebasoodsates piirkondades on avaliku sektori toetus, kogukonna kaasatus ja ühendatud teenused.
- Koolivälised lapsehooldusteenused toimivad paremini ning neil on suurem mõju, kui nende arendamisse ja juhtimisse on kaasatud kohalik kogukond.
- Ebasoodsates piirkondades elavatel perekondadel on sageli palju probleeme, mida on kõige parem käsitleda terviklikul viisil, pakkudes lapsehooldusteenust koos teiste teenustega, näiteks sotsiaal-, haridus- ja tervishoiuteenustega.

- Mõnes piirkonnas kasutatakse koolivälisest hooldusest etnilistesse vähemustesse kuuluvate perekondade probleemide lahendamiseks, mis võib innustada lapsi korralikult koolis käima ja toetada edasijõudmist, pakkuda tuge keeleõppel ning edendada sotsiaalset kaasatust.
- Koolivälisest hooldust pakutakse ka füüsilise puude või õpiraskustega lastele või neile, kelle peres esineb koduvägivalda või narkootikumide ja alkoholi kuritarvitamist.

Sotsiaalne kaasatus ja võrdsed võimalused

- Lapsehooldusteenused peaksid edendama töö- ja pereelu edukat lõimimist.
- Tööhõive kasv lapsehooldussektoris võib aidata tagada kõikidele lastele võrdsed võimalused ning samal ajal edendada naiste osalust tööturul.
- Võrdsuse küsimusi võib kajastada nii kõnealuse sektori tööhõive kui ka teenuste pakkumise osas.
- Lapsehooldussektor peaks toetama mitmekesisist tööjõudu, mis peegeldab hooldatavate laste mitmekesisust.
- Tuleb lahendada tööjõu sooline tasakaalustamatus, luues näiteks algatusi meeste kõnealusesse sektorisse värbamise edendamiseks ning määrates kindlaks rollimudelid, mis kinnistaks lapsehoolduse väärtust karjäärivalikuna.

Sotsiaalpartnerite perspektiivid

Ametiühingud pooldavad koolivälisest lapsehooldusteenuste taseme parandamist mitmel põhjusel. Selles nähakse järgmisi eeliseid: kasu töötajatele, naiste tööturul osalemise ergutamine, karjäärivõimaluste parandamine, lastega töötajate stressi vähendamine, positiivne mõju nii laste kui ka vanemate tervisele ning töökohtade loomine, eelkõige ebasoodsates kogukondades. Samuti on ametiühingud huvitatud hooldustöötajate töötingimuste ja karjäärivõimaluste parandamisest.

Sarnaselt on ka tööandjad huvitatud parematest lapsehooldusteenustest. Tõhusaks konkureerimiseks on ettevõtetal vaja kvaliteetset, usaldusväärset ja tootlikku tööjõudu. Koolivälisest hooldusteenuse võib seda hõlbustada, suurendades inimeste hulka, kelle seast tööandjad võivad töötajaid värvata. Kui töötajatel on juurdepääs usaldusväärsele koolivälisele hooldusteenusele, jäävad nad suurema tõenäosusega oma tööandja juurde tööle, mis on kaalukas argument, arvestades töötaja värbamis- ja koolituskulusid. Lisaks tõuseb tänu suurenenud tööhõivele ebasoodsate piirkondade

leibkondade sissetulek, ettevõtted omakorda saavad aga kasu suuremast raharinglusest kohalikus majanduses.

Valitsustele on kasulik tagada kvaliteetsed, taskukohased ja kättesaadavad hooldusteenused riigis üldiselt ja eeskätt ebasoodsates piirkondades. Selliste hooldusteenuste pakkumine võib valitsustel aidata saavutada oma strateegilisi eesmärgi: vaesuse vähendamine, parema hariduse omandamine, majandusareng, sotsiaalne kaasamine, kogukonna turvalisus, parem tervis ning töö- ja pereelu tasakaal. Samuti võib see aidata käsitleda demograafiliste muutuste ja ülemaailmse konkurentsi pikemaajalisi väljakutseid.

MIDA teha edasi?

Kogu Euroopas iseloomustab pakutavaid lapsehooldusteenuseid suuresti vähene pakkumine, kõrge hind, kättesaamatus, halb kvaliteet ja nõuetele mittevastavus. Seetõttu on poliitika peamine ülesanne toetada kogu Euroopas kõiki lapsi võrdselt kohtlevat lapsehooldust.

Teretulnud on hoolduse kvaliteeti ja kättesaadavust suurendavad algatused, mida tuleks toetada, et koolivälisest hooldus oleks lapse personaalset, emotsionaalset ja kognitiivset arengut toetav ja rikastav kogemus. Hoolduse kvaliteedi tõstmine omakorda rahustab vanemaid – nad teavad, et laste eest kantakse nende tööloleku ajal hoolt, mis suurendab seega tööturul osalemist ja tugevdab majandust.

Lastehoiupoliitika tuleks välja töötada eraldi poliitikana; sotsiaalkaitsepoliitika töökava on peamine vahend, millega tagada sellise poliitika väljaarendamine lapsekesksel viisil.

Lisateave:

Teresa Renehan, kontaktametnik: ter@eurofound.europa.eu

Põhiaruanded:

„Tööhõive muutused koolialiste laste hooldusteenuste valdkonnas“
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0632.htm>

„Koolivälisest hooldusteenused ebasoodsates piirkondades elavatele lastele“

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0752.htm>

Riiklikud aruanded

Need aruanded on kättesaadavad aadressil:

<http://www.eurofound.europa.eu/areas/labourmarket/childcare.htm>

Fondi muud uuringud

Teavet lapsehooldussektori tulevikku käsitleva teise uurimisprojekti kohta saab aadressil: <http://www.eurofound.europa.eu/emcc>
Lapsehoolduse töösuhete aspekte käsitletakse dokumendis: „Töö- ja pereelu ühitamine ning palgaläbirääkimised Euroopa Liidus: EIRO artiklite analüüs“: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0606.htm>

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Iirimaa
Telefon: (+353 1) 204 31 00
E-post: postmaster@eurofound.europa.eu
Veebileht: <http://www.eurofound.europa.eu>